አቢዮት (Revolution)

<u>መግቢያ</u>

ትግል በሰዎች እንጂ በምኞት ወይም በእመነት አይካሄድም፡፡ ለሕዝብ የሚጠቅም ትግል በአላሚዮች ብቻ አይካሄድም። ለሕዝብ የሚጠቅም ትግል በሠራተኛ ግለሰቦች የሚሠራ ነዉ።

እነሆ አቢዮት (ሬቮሉሺን) ያመጡትን ሦሥት እንቅስቃሤዎች እንመልከት።

1. አንደኛዉ ትግል በእንግሊዝ ሕዝብ ወደ 1760 የተጀመረዉ ኢንዱስትሪአዊ አቢዮት ነዉ።
2. ሌላዉ ትግል ባ 1775 በአሜሪካ ተጀመሮ ከቅኝ ገዥ እና ከንጉሥ ሥራአት ተላቅቆ በሕግ የበላይነት መገዛትን ለማብሰር የተወሰድ እርምጃ ነዉ።
3. ሌላዉ ትግል በ 1789 በፈረንሳይ አቢዮት ተጀምሮ ለሕዝብ ጥቅም የማይሠራን ሥነሥራአት ማስወገድ ነዉ፡፡

የተጠቀሱት አቢዮቶች በተቀራረበ ጊዜ ዉስጥ በተለያየ ቦታ ቢጀመሩም የአዉሮፓና የሰሜን አሜሪካን ሕዝቦች ኑሯቸዉን ለማሻሻል ጠቅሚቸዋል። ያለ ኢንዱስትራዊ አቢዮት ለውጥ አላሚዎችንና ተዋጊዎችን ብቻ ይዞ መንቀሳቀስ በጠመንጃ የሚገዙ ወሮበላዎቸን ያስገኛል።

<u>በ 1776 የተጀመረው የእንግልዝ ሕዝብ ኢንዱስትሪአዊ አቢዮት</u>

በየባላገሩ የነበሩ ብረት ቀጥቃጮች፤ ወፍጮ ሠሪዎች፤ መስኖ ዉሀ ቦይ ሠሪዮች፤ ሸክላ እቃ ሠሪዮችና ሌሎቹም የግል ኑሯቸዉን ለማሸነፍ የሠሩትን ሌሎች እንዲገለገሉባቸዉ ይሸጣሉ። የእንግሊዝ ነገሥታትና ሹማምንቶቻቸዉ ቢደላቸዉም ባላገሩ የመረረና የከፋ ድህነት ያጠቃዉ ነበር። በሀገሩ ዉስጥ ሁለት ዩንቨርሲቲዮች ኬምበሪጅ እና ኦክስፈርድ ቢኖሩም በዚያን ጊዜ መምህራኖች እዉነትን መከተል ብቻ እንጂ ለሕዝብ የሚጠቀም ጉዳይ ላይ ማተኮር ባህላቸዉ አልነበረም። ብዙሃኑ ወይ አልተማሩም አለበለዚያም የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት ብቻ የተማሩ ነበር። ከነሱ ዉስጥ ጄምስ ብሪንድሊ በዉሀ ኃይል እየተሽከረከረ የሚፈጭ ወፈጮ እሚሠራ ሱቅ ውስጥ በ 17 አመቱ ስታፈርድሽር በ 1733 ዓም ተቀጥሮ ይሠራ ነበር። ወፈጮዎች በሚገባ ሰልተዉ የሸክላ አፈርን ለሸክላ ሠራተኞች እንዲአመች እያደረገ ይሠራ ነበር። የመፍጫ መሳሪያዉን የሚሠራዉም ሌላ ወፍጮ ነዉ። ይህነን ወፍጮ በደህና እንዲሽከረክር ፈጣን ዉሀ በቦይ መፍሰስ አለበት። ለዚህ ድርጊት እንዲአመች አቶ ብሪንድሊ የዉሀ ቦዮችን መቃኘት ይወድ ነበረ። ከዚያም ቦዮችን ለወፍጮ ብቻ ሳይሆን ማዕድን ለሚቆፈሩ ጭምር በመቃኘት የተሻል የውሀ ቦይ ይሠራ ጀመር።

በቦይ ሥራ መልካም ስም ስላተረፈ ባካባቢዉ የነበሩ ብሪጅዋተር የሚባሉ መስፍን በቦይ ዉሀ የሚንሳፈፍ ጀልባ ላይ ከሰል ከአንዱ ቦታቸዉ እስከ ማንቼስተር ለመሸጥ እንዲአገዛቸዉ ተዋዋሉት። ማንቼስተር በዚያን ጊዜ ታዳጊ ትልቅ መንደር ሆኖ ወደ ደህና ከተማነት ሊቅየር የደረሰ ነበር። አቶ ብሪንድሊ የሠራዉ ቦይ በአንዳንድ ቦታ ከዛፍ ቁመት በላይ በድልድይ የሚያልፍ ሰለነበር በአካባቢዉ ያሉ ሁል በ 1763 ዓም ይደነቁ ነበር። ከዚያም ማንቼስተርንና ሊቨርፑልን የሚአገናኝ የዉሀ ቦይ እንዲሠራና ተንሳፋፊ ጀልባ እንዲያልፈበት አቶ ብሪንድሊ በኮንትራት ሠራ። በጠቅላላዉ 400 ማይል ርዝመት ያላቸዉን ቦዮቸ አቶ ብሪንድሊ ሠርቷል። የእንግሊዝ መንደሮች በቦይ ተገናንኝተዉ ዉሀ የወፈጮንና የማዕደን መሣሪዮችን ማንቀስቀሻ ኃይል ብቻ መሆኑ ቀርቶ የሕዝብ ኑሮን ማሻሻያ የእንቅስቃሴ መገናኛ ሆነ።

ሕዝቡ እህል፤ ከሰል፤ ሳህን፤ስኒ፤ አልጋ ሌላም ሸቀጣሸቀጥ ካንዱ መንደር ወደሌላዉ እየላከ መሸጥ ቻለ። እርስበርሱ በመነገድ ሕዝቡ ኑሮዉን አሻሻለ። ቦዮቹ የተሠሩት በመንግሥት ትእዛዝ አልነበረም። ቦዮቹ የተሠሩት በለንደን ከተም ከሚገኙ አላሚዮች ታሰቦ አለንበረም። ቦዮቹ የተሠሩት ሥራ በሚያዉቁና ሥራቸው ለአካባቢያቸዉ አስፈላጊ ለሆኑ ጉዳዮች ነበር። አቶ ብሪንደሊ ዮኒቨርሲቲ የተመረቅ መሀንዲስ አለንበረም። ግን በድርጊቱ ስመ ጡሩ መሀንዲስ ነበር። ብሮናውስኪ (1973) እንዳስረደዉ አቶ ብሪንድሊን ብንጠቅሰም በቦይ ሥራም ሆነ በሌላ ተግባር ለሕዝብ ግልጋሎት የተስማሩት እንግሊዞች የባላገር ሠራትኞች ነበሩ። የሁሉም የሥራ ዉጤት የሕዝቡን ኖሮ የሚያሻሽል ነበር። እንግሊዝን በኢንዱስትሪ አሳደጉት። ሥራቸዉም ለሀብታሞች መዝናኛ መረከብ፤ ስአት እና የመሰሉትን ማበርከት ሳይሆን ለሕዝቡ ጥቅም የሚሰጥ ነበር። በሌላ አዉሮፓ አገሮች ሥራቸዉ የተራቀቀ ሆኖ ጥቅሙ ለሀበታሞች የሚያገለግል ነበር። እንዚያም ቢሆኑ ከሕዝቡ የመጡ መሆናቸዉን አይረሱም ነበር።

በእንግሊዝ የተጀመረዉ የኢንዱስቱራዊ አቢዮት ወደሌሎች አገሮች ወደ አዉሮፓ እና አሜሪካ ተራብቷል። የአሜርካ ሕዝብ የግለሰብ እርምጃን የሚወዳደር በመንግሥት የሚሠራ ነገር አንፈልግም የሚሉት ከእንግሊዝ የኢንዱስትሪያል አቢዮት ዉጤት ተረደተዉ ነዉ። በዚህ ምክንያት ጭምር ነዉ የአሜሪካን አቢዮት የፈንዳዉ።

<u>የአሜሪካንን የነጻነት አቢዮት</u>

ከእንግሊዝ ንጉሥ ሳልሳዉ ጆርጅ ነጻነታቸዉን ለማግኘት የአሜሪካ ገበሬ፤ ጠበቃ፤ ብረት ቀትቃጭ፤ ወፍጮ ፈጪ፤ በጠቅላላ ሕዝቡ በ 1775 ጦርነት ከፈቶ ከአመት በኋላ የ 13 ስቴቶች ወካዮች የአሕጉር ጉባኤ (ኮንግሪስ) ፊላደለፊያ ላይ ተሰበሰበዉ የነጻነታቸዉን መግልጫ ዉል በጁልይ 4/ 1776 ዓም አወጁ፡፡

“እነኝህን እዉነቶች በራሳቸዉ ግልጽ እንደሆኑ እናምናለን፤ ሰዎች ሁል እኩል ሆነዉ መወለዳቸዉን፤ ፈጣሪያቸዉም ከነሱ ሊገነጠሉ የማይገቡ መብቶች ስጥቷቸዉል፤

ከነዚህም ዉስት ህይወት፤ ነጻነትና ደስታን መሻት ናቸዉ። -እንኚህን መብቶች ለመጠበቅ፤ መንግሥታት በሕዝቦች መካከል ይቋቋማሉ፤ የፍትህ ኃይላቸዉን ከሚያአስተዳደሩት ሰዎች አገኙተዉ - እናም በማንኛዉም ጊዜ ማንኛዉም መንግሥት እነኚህን ግቦች የሚአፈርስ ቢሆን ሕዝቦቹ መብታቸዉን ተጥቅመዉ መቀየር ወይም ማዉደም እና መሰረቱንና ኃይሉን አዋቅረዉ የነሱን ደህነንትንና ደስታን ሊሰጥ የሚችል አዲስ መንግሥት ማቋቋም መብታቸዉ ነዉ።"

ይህ አገላልጽ ያለበትን የአሜሪካን ነጻነት መግልጫ የደርሰዉ አቶ ቶማስ ጀፈርሰን ነበር። መግለጪያው እጉባኤ ከምግባቱ በፊት አቶ ጆን አዳምስ እና አቶ ቤንጃሚን ፍራንክሊን (የ 70 አመት ሽማግሌ) ማሸሻያ አድርግዉብት ነበር። ከዚያም ጉባኤ ከሰምምነት ዉጪ የነበሩ ጽሁፎችን አስወገዱል።

በሴፐቴምበር 17/ 1778 ዓም የአሜሪካ ኮንስቲቱዩሺን በፊላደለፊያ በኮንስቲቱሽን ኮንቬንሺን (ኮንግሪስ) ጸደቀ። ከዚያም በየስቴቶቹ ኮንግሬስ ጸደቅ። ኮንስቲቱሺኑ ሦሥት ከፍል ያለው መንገሥት፤ ሕግ አዉጪ (ኮንግሬስ እና ሴናት)፤ ሕግ አሰፈጻሚ (ፕረዚዳንቱን የሱ ካቢኔት) እና ሕግ ተርጓሚ (ላዕላይ ፍርድቤት እና ከሱ በታች ያሉ ዳኞች) አቋቋመ። የአሜሪካ ኮንስቲቱዩሺን በሀገሩ ያሉትን የደንቦች እና ሕግጋት የበላይ ነዉ።

የአሚሪካ ነጻነት በሕግ የበላይነት መገዛትን የመረጠ የሕዘብ ትግል ዉጤት ነዉ። የእንግሊዝን የኢንዱስትሪአዊ አቢዮት የተቀበለና በዚያም የሚሳትፍ አቢዮት ነዉ።

<u>የፈረንሳይ የነጻነት አቢዮት (1789-1792)</u>

በእንግሊዝ የተጀመረው የኢንዱስቱሪአዊ አቢዮት በአሜሪካም የተኬሄደዉ የነጻነት ትግል በፈርንሳይም ተራብቷል።

በፈረንሳይ አቶ ፒየር ካሮን ብላሃትኛ ሰአት ሠሪ ነበር። የፈጠርዉን ሰአት ለንግሥት ሜሪ አትዋኔት አበረከት;። እሷም ስለተደሰተች አቶ ፒየርን ኮንት ቦማርሼዬ ብላ ሰየመችዉ። ቦማርሼዬ የሙዚቃ እና የደራሲነት ጥበበ በተጨማሪ ነበረዉ። *የፊዬግሮ ጋብቻ* የተሰኘ ጽሁፍን አዘጋጂቶ አሸከርዬዉ ፊዬገሮ የሬቮሉሺነሪ መንፈስ እንዲኖረዉ አደርጎ ጻፈ፡፡

"አይሆንም ጌታዬ ኮንት የአንተ አትሆንም፤ አታገባትም። ትልቅ ጌታ በመሆንህ ትልቅ ሊቅ የሆንከ መስሎሃል። ከጌቶች መወለድ፤ ሀብት፤ ክብር፤ መመስግን! እነኚህ ሁል ሰዉን ያኮሩታል። እነኚህን ሁሉ አጋጣሚዮች እንደታገኝ አንተ ምን አድርገሃል? የነበረበህ ችግር ከዚያ ቤት መወልድ ብቻ ነበር። ሌላ ተጨማሪ ድርጊት አልሠራህም። ከዚህ ድርጊትህ ዉጪ አንተ እንደማንኛዉ አይነት ነህ።" (ብሮናዊስኪ፣ 1973)

ይህን አገላልጽ ያዘለ ጹሁፉ በ 1780 ቢጨርስም ተፈቅዶለት የታተመው ከአራት ዓመት በኋላ በ 1784 ዓም ነበር። በ 1786 ጽሑፉን ሞዛርት በኦስትሪያ ወደ ኦፔራ ቀየረው። ሞዛርት በሀገሩ በኦስትሪያ የነበረዉን ሥንሥራትና ሃይማኖት ሰለማይወድ በ 1791 ሲሞት ፍትሐት አላገኘም ነበር። በፈርንሳይ የቦማርሼዬ ድርሰት የንጉሥ 16ኛ ሉዊ ተቃዋሚዮችን አስደስቶ ነበር።

የኦስትሪያ ንጉሥ ልጅ ማሪያ አትዋኔት በ 14 አመቷ የፈረንሳ የንጉሥ ልጅ አግብታ ባሏ በ ሜይ 17/ 1774 የፈርንሳይ ንጉሥ 16ኛ ሉዊ ሲባል እሷም የፈረንሳይ እና የናቫሪ ንግሥት ተባለች። ሕዝቡ በኑሮዉ ስላልተደሰት እና ርሃብም ሰላስቸገረዉ ከ 1789 ጀምሮ የሕዝብ ወካዮች የንጉሡን ስለጣን እይቀነሱ የነሱን እያበዙ፤ ከዚያም ሀገራዊ ወታደር እያቋቋሙ መምጣታቸዉ ብቻ ሳይሆን ቤተመንግሥቱን አካፋን ዶም ጭምር አንግቡ ሕዝቡ ወረረዉ። የንጉሡም ቤተሰብ ታሠረ። ንጉሥ ሉዊ አንገቱን ተቆርጦ ተገደለ። ባለቤቱም ንግሥት አትዋኔት ባሏ ከተገደለ ከዘጠኝ ወር በኋላ በ 16 ኦክቶበር 1793 ዓም አንገቷን ቆርጠዉ ገደሏት። የፈረንሳይ ሪፓብሊክ ተቋቋመ።

የፈረንሳይ ሕዘብ ያደረገዉ መፈንቀለ መንግሥት (አቢዮት) ያውሮፓን ወጣት ምሁራኖች በእጅጉ ማርኮ ነበር። አንድ ሃሳብ (ቲሲስ) ተቃዋሚ ይኖረዉና (አንቲቲሲስ) የሁልቱ ሃሳቦች መቃረን ሌላ ሃሳብ ይወልዳል (ሲንቴሲስ)። እንዲህ አየንቱ ዳያሌክትክስ ፈላስፋዉ ጆርጅ ዊልሄልም ፍሬደሪክ ሄግል በሰዎች ኑር ዉስጥ ያለዉን ቅራኔና ችግር ያሳያል ብሎ ገለጸ። ከዚያም እድሜው ወደ 20 አመት ገደማ በነበረበት ጊዜ ሄግል የፈረንሳይ ሕዝባዊ አቢዮት ለሰዉ ልጅ ዳያሊክትካዊ ችግር የመጨረሻ መፍትሄ ስጥቷል ብሎ ነበር። በእደሚዉ እይጠና ሲሄደ ግን የሰዉን ችግር የመጨረሻ መፍትሄ የሰጠዉ የፕራሺያ ሥነሥራአት ነዉ በማለት የጀርመንን መኳንነት አስደስቶ ነበር።

ካርል ማርክስ ዳያለክቲካዊ አስተሳሰቡ ቢአስደስትዉም ሃስብ የሕዝብ ኑሮ ለውጥ ያመጣል የተሰኘዉን የሄግል እይታ ሲተች ጉዳዩን ባስጢሙ ደፍቶታል ብሏል። በቀጥታ ብነመለከተዉ ግን፤ አለ ማርክስ፤ ቅርኔና የቀራኔ ዉጤት የሚያመጣዉን ለዉጥ የሚያሰረዳዉ ዳያለክቲካዊ ማቴሪያሊዝም ነዉ አለ። በዚህም መሠረት ለሰዉ ልጅ ችግር የመጨረሻ መፍትሄዉ የሚሆነዉ ግለሰቡ ባበረከተዉ ሥራ መጠን ሲከፈለዉ (በሶሺአሊዝም) እና ግለሰቡ እንደሚአስፈልገዉ ጥቅም ሲያገኝ (በኮሚኒዝም) ነዉ ብሎ ማርክስ ደነገገ። ከዚያም፤ ዳያለክቲካዊ ማቴሪያሊዝምን ማርክስ የፈጥረዉ በሃስብ ተመረኮዘ ሳይሆን በሰዎች ግንኙነት ላይ ግንዛቤ አድርጎ በመሆኑ ዳያለክቲካዊ ማቴሪያሊዝም ሳይንቲፊክ ነዉ ብሎ አወጀ። እነሆ ኮሙኒዝም የታርክ መጨረሻ ነው ተባል። በመካከለኛዉ እና በሩቅ ምስራቅ እንዲሁም ባፍሪካ እና በደቡብ አሜሪካ የሚገኙ አንዳንድ ሀገሮች ሶሺአያልዝምንና ኮሚንዝምን ለማምጣት ታገሉ።